

Kannanotto asunnottomuusohjelman puolesta

Asunnottomuusohjelmat ovat olleet mukana hallitusohjelmissa vuodesta 2008. Niiden ansiosta Suomi on kansainvälisesti johtavana maana onnistunut vähentämään asunnottomien määrää. Työ perustuu Asunto ensin -malliin eli pysyviin asumisratkaisuihin ja tarvittavaan yksilölliseen tukeen. Kannanoton allekirjoittajat haluavat tulevalle hallituskaudelle asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän asunnottomuusohjelman.

Asunto on jokaiselle kuuluva ihmisoikeus. Asunnottomuuden poistaminen on tutkimustiedon mukaan taloudellisesti perusteltu investointi – kustannustehokkain tapa asunnottomuuden poistamiseen on asunnottomuuden ennaltaehkäisy.

Asunnottomuusohjelman tavoite

Tulevan hallitusohjelman asunnottomuusohjelman tulee tähdätä asunnottomuuden poistamiseen. Käytännössä se tarkoittaa, että vuonna 2027 asunnottomia olisi enintään 300 henkilöä, joista enintään 100 majoittuisi tilapäisissä asumismuodoissa ja enintään 200 henkilöä olisi tilapäisesti sukulaisten ja tuttavien luona pysyvää asumisratkaisua odottavia.

Kohdennetut toimenpiteet asunnottomuuden poistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi

- Keskeinen tavoite on tarjota pysyviä asumisratkaisuja tilapäisen asumisen sijaan. Nykyiset ensisuoajat korvataan asumispäivystyksillä, joissa arvioidaan asiakkaan tilanne ja etsitään tarvetta vastaava asumisratkaisu.
- Panostetaan toimivien asumis- ja tukiratkaisujen järjestämiseen erityisesti kriittisille asiakasryhmille, kuten huumeita käyttäville asunnottomille, rikosseuraamusasiakkaille, nuorille ja paljon palveluja käyttäville asunnottomille.
- Nopean asuttamisen malli otetaan käyttöön valtakunnallisesti, ja se perustuu yhteistyöhön vuokranantajien kanssa. Mahdollisimman nopeasti järjestettävään asuntoon liittyy riittävä tuki asumisen turvaamiseksi.
- Hyvinvointialueilla otetaan käyttöön ja vakiinnutetaan moniammatillinen liikkuva tuki sekä turvataan päihde- ja mielenterveyspalveluihin pääsy.
- Asunnottomuuden ennaltaehkäisyä vahvistetaan siten, että asumisneuvontaa sekä talous- ja velkaneuvontaa on saatavilla kaikille tarvitseville. Häätöjen ennaltaehkäisylle asetetaan tavoitteet hyvinvointialueilla.
- Panostetaan asunnottomuutta kokeneiden työllistymiseen ja vahvistetaan asunnottomuutta kokeneiden integroitumista yhteiskuntaan.
- Kokemusasiantuntijoiden roolia vahvistetaan tukipalveluissa ja palveluiden kehittämisessä.
- Käynnistetään asunnottomuuden tutkimusohjelma. Asuntopolitiikan asunnottomuustyön tulee olla näyttöön perustuvaa.
- Asunnottomuusohjelmaa koordinoi ohjelmajohtaja yhdessä johtoryhmän kanssa.

Ohjelmalle tulee turvata rahoitus eri lähteistä

Asunnottomuuden poistamisen ohjelma vaatisi uutta rahoitusta noin 38 miljoonaa euroa hallituskauden aikana:

- 36 miljoonan euroa lisärahoitus hyvinvointialueille. Hyvinvointialueet laativat alueen kuntien kanssa suunnitelman asunnottomuuden poistamiseksi, jonka perusteella rahoitus myönnetään.
- 350 000 euroa vuodessa asunnottomuuden tutkimusohjelman rahoitukseen
- 100 000 euron vuotuinen toimintamääräraha ohjelmajohtajan palkkaamiseen

Asunnottomuuden poistamista ja sen ennaltaehkäisyä rahoitettaisiin jatkossakin seuraavista lähteistä:

- ARAn erityisryhmien investointiavustusten tarve 10 miljoonaa vuodessa (noin 400 tuetun asumisen asuntoa / palveluasuntoa ohjelmakauden aikana)
- 10 miljoonaa euroa vuodessa investointiavustusta järjestöille asuntojen hankintaan STEAlta (noin 130–150 asuntoa vuodessa)
- STEA osoittaa edelleen avustuksia järjestöille asumisen tukemiseen ja sen kehittämiseen.
- Ohjelman toteutusta ja erityisesti järjestövetoisia hankkeita voidaan tukea hankerahoituksella esimerkiksi EU-rahoitusohjelmien kautta.

Lähteet

ARAn raportteja 1/2023: Selvitys häätöjen kustannuksista

Juha Kaakinen: Kotiin. Selvitysraportti tarvittavista toimenpiteistä asunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Ympäristöministeriön toimeksianto 2022.

Ympäristöministeriö: Yhteistyöohjelma asunnottomuuden puolittamiseksi vuoteen 2023.

Allekirjoittajat

ARA

Homelessacademy ry

Kide-säätiö

Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry

Kriminaalihuollon tukisäätiö

Lilinkotisäätiö

NAL Palvelut oy

Rinnekodit

Sininauhasäätiö -konserni

Suomen Pelastusarmeijan Säätiö sr

Suojatie Ry

Takuusäätiö sr

Vailla vakinaista asuntoa ry

Y-Säätiö

Mikko Aaltonen, Euroopan asunnottomuuden vastaisen foorumin jäsen (European Platform on Combating Homelessness), Euroopan alueiden komitean jäsen

Kati Juva, Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan jäsen